UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Decimussext[us] ar. de statu Cardinaliu[m] [et] q[ui] te[m]pore inceperunt: Et q[uod] sunt in triplici g[...]: Et vnde dicantur: Et de p[...]tate eo[rum]: Et de paup[er]tate eo[rum] [et] humilitate ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

Phil.iij. Vide dñe et cõſidera q: ſponſa tua nimis humi-
liata eſt. Eius in gentibus potẽtia diminuta eſt. Eius mã
quaſi extincta eſt. Ad cuius cõfugiemus auxiliũ: Tranſla
ta eſt vere. ſ. virtutũ gloria/de iſrael. ſicut dixit nurus He-
li vxor Phinees. j. Regũ. iiij. ix. q. iij. alioꝝ. in fi. Manda.
Remanda. Eſa. xxiiij. Mitte quem miſſurus es. obſecro.
Exo. iiij. ſanctũ vicarium tuũ aliquẽ eccleſiam cõformare.
Et hec de vicarijs chriſti ſatis cum eorum venia.

¶ Articulus. xvj. A

Hunc autem ad fratres dñi pape et collaterales qui ſibi in exe-
cutione ſacerdotalis officij adiutores exi-
ſtunt. ex qui ſi. ſint legi. ꝑ venerabilẽ. §. ſunt
aũt. et ex̃ de elec. fundamẽta. §. decet. lib. vj. accedẽdũ eſt.
¶ Ubi dñi cardinales videnꝶ incepiſſe tpe Põtiani pape:
qui fuit Anno dñi. ccxxj. vt dicit in chronica. vbi etiã dicit
ꝙ Marcellus qui fuit anno dñi. ccciiij. cõſtituit. xv. Cardi
nalat⁹ in vrbe Roma: ꝓpter baptiſmata ⁊ ſepulturas ho
minũ. De iſtis etiã habeꝶ. lxxix. diſt. c. j. c. oportebat. c. ſi qs
ex epis. ⁊. c. ſi quis ex pecunia. xxiij. di. c. j. xciij. diſt. a ſubdia
cono. ij. q. iiij. preſul. et pal. c. fundamẽta. ¶ Et põt dici ꝙ
dicunꝶ cardinales eccleſie Romane: q: ſicut cardine regi-
tur oſtiũ: ita eccleſia Romana eorum bono cõſilio. ſic no.
Lau. ⁊ Jo. de fau. xxij. di. ſacroſancta. in fi. vbi de hoc nor.
Archidia. ⁊ ex̃ de elec. vbi periculũ. lib. vj. in gloſ. iſti. ⁊ no.
de hoc ex̃ de offi. archipſ. c. ij. in gloſ. j. ¶ Cardinales autẽ
ſunt ſacerdotes leuitici generis. vt habeꝶ in Deut. xvij. et
preal. §. ſunt aũt. ⁊. C. ad. l. iul. maie. quiſquis. in pnc. vj. q.
j. quis cũ militibus. Iſti hodie habẽt culmẽ ⁊ gloriam ⁊
ſingularẽ potentiã ⁊ dignitatẽ ſenatoꝝ vrbis: et conſules
ſunt ⁊ patritij. xcvj. di. cõſtãtin⁹. ver. viris etiã. ¶ B Sũt
autẽ in triplici gradu. Nã quidã ſunt diaconi Cardinales
ſeptẽ diaconib⁹ ſuccedentes. de quib⁹ loquiꝶ Act. vj. xciij.
di. diaconi ſeptẽ. qui circũſtãt dñm papã celebrantẽ et pre-
dicantẽ. xciij. di. diaconi qui. Quidã preſbyteri tenẽtes ty-
pũ ſicut alij preſbyteri. lxxiij. diſcipuloꝝ. xxj. di. i nouo. Qui
dã epi/ſicut alij epi aplis ſuccedẽtes. xciij. di. legimus. ibi.
Ceterũ oẽs ſucceſſores aploꝝ ſunt. Maior eſt aũt i digni
tate quilibet eps/preſbytero cardinali. legiꝶ ⁊ no. ij. q. vij.
quãꝗ. Uſus tñ vel abuſus curie ſeruat cõtrariũ. et hoc te
net Hug. ¶ Et dicũtur cardinales ab eccłia romana/que
eſt caput ⁊ cardo aliarũ. vt pal. c. ſacroſancta. ⁊. xxv. q. j. §.
vlti. in pri. C. de ſum. tri. inter claras. Et dicunꝶ ſic cardi-
nales duplici ſimilitudine. Sicut em̃ dom⁹ habet oſtiũ et
cardinẽ: ſic eccleſia papã: qui eſt oſtiũ dei vel eccleſie. Un-
de ⁊ chriſt⁹ cui⁹ ipſe vicarius eſt oſtiũ ſe vocat. Jo. x. Et car
dinales: ꝗ ſunt cardo ſup quẽ fundatũ eſt oſtiũ tale: q: pa
pa eoꝝ fulcitur cõſilio. Uel ideo: q: ſicut oſtiũ preeſt: ⁊ car
do ſubeſt: ita papa preeſt/et cardinales ſubſunt. Puto tñ
ꝙ et ſe inter cardinales dinumeret. ar. C. li. xij. l. ius ſena-
toꝝ. arg. ff. de ver. ſig. familie. Sic ergo ſacer ille ſenat⁹ car
dinaliũ. xvj. q. j. eccleſia habet. a cardine nomẽ accepit: qſi
ſe regãt ⁊ alios. xij. q. j. duo ſunt. Aliqñ etiã epi dicunꝶ car-
dinales. xxj. q. j. relatio. ibi. Sibi cardinalẽ. gloſ. j. ꝓprium
epm. Hug. vij. q. j. paſtoralis. lxxj. diſ. fraternitatẽ. i fi. xxiiij.
di. preſbyteri. ¶ Cardinales vero epi metropolitani vice
fungũtur. xxiij. di. in noie dñi. Eps vero Oſtiẽſis cardina-
lis ex ꝑuilegio papali cõſecrat papã: ⁊ inũgit imperatorẽ.
no. Oſti. ex̃ de priuil. antiqua. Aliqñ cardinalis accipiꝶ ꝓ
principali. ſic ſumiꝶ ex̃ de offi. archipſ. c. ij. ibi. Sacerdotũ
cardinaliũ. gloſ. j. pncipaliũ. Et quare dicanꝶ/et quot mo-
dis accipianꝶ cardinales ibi no. in gloſ. preal. j. ¶ C De
ptãte Cardinaliũ legatorũ dixi plene in. j. parte iſti⁹ opis.
Illuc recurrẽdũ eſt in. §. et primo. in ar. xlvij. ⁊ ad ea que le
gũtur ⁊ no. ex̃ de offi. leg. ꝑ totũ. ⁊ eo. ti. li. vj ꝑ totũ. de ſen.
excõ. ad eminentiã. de iure patro. cũ dilectus. de elec. ſi ab
batẽ. vj. li. de ver. ſig. c. j. li. vj. Pñt aũt cõferre bñficia quo-
rũ collatio eſt ad ſedẽ aplicã deuoluta. ex̃ de prebẽ. c. peñ.
no. ꝑ Jo. an. ex̃ de offi. lega. c. j. in gloſ. vnde bñficia. ¶ De
poteſtate Cardinaliũ ſede vacãte vide qđ no. lxxix. di. nul
lus. ij. Plenius ꝑ Oſti. ex̃ de pe. ⁊ re. cũ ex eo. in fi. per Jo.
an. ex̃ de ſchiſma. c. j. li. vj. in gloſ. notaꝶ ar. ⁊ in clemẽ. ex̃ de
elec. ne romani. Et ꝑ Archidi. ex̃ de elec. vbi piculũ. in ma
gna gloſſa ſua. que incipit. ſm poſſibilitatẽ. vbi tenet poſt
Bern. cõpoſt. Hoſ. et Oſtiẽ. ꝙ collegiũ cardinaliũ poſſet
iter ſe ordinare/ꝙ valeret electio de papa celebrata a ma
iori parte ipſoꝝ. et talis electus dr̃ electus. nõ tñ a maiori
parte: immo a toto collegio. Tenet etiã ibi ꝙ collegio car
dinaliũ nõ poſſet tollere illã decre. vbi periculũ. nec in ali
quo vulnerare. Tenet etiã ibi ꝙ cõtra electũ in papã non
põt excipi de hereſi: licet poſt cõſecrationẽ poſſet de ea ac
cuſari. legiꝶ ⁊ no. xl. di. ſi papa. ¶ D Quũ primo fuerũt
cardinales in Romana eccleſia inſtituti: pauperculi erãt
Rome in ſuis titulis habitãtes: ⁊ eoꝝ qui erãt epi epatus
in redditibus tenues ⁊ exiles. ſicut ⁊ hodierna die apparet
in eoꝝ titulis Rome. Tituli cardinaliũ totidẽ. lxx. ſicut ſe
niores iſrael. Nume. xj. Uel. lxxij. quia tot chriſti diſcipuli.
Luc. x. xxj. di. §. j. c. in nouo. lxviij. di. corepiſcopi. Sed con
trariũ. xvj. di. ſeptuaginta. vbi poniꝶ ꝙ chriſti diſcipuli fue
rũt. lxx. Sed dic ſm Hug. ꝙ minor numer⁹ nõ excludit ma
iorẽ. vt no. xv. di. c. j. in gloſ. iij. ⁊. xxxv. q. ij. c. j. in gloſ. j. Et in
epatibus eoꝝ adiacẽtibus Rome ſicut epatus Salinẽſis
Portuenſis/Oſtienſis/Albanenſis/Uolaterranenſis/
Tuſculanus/Preneſtinus. Et aliqui vix vnũ equũ habe
bãt: aut cõiter peditabãt/ſicut rurales preſbyteri. Uileſ
pellectilẽ habebãt. xlj. diſt. eps. Simpliciter ⁊ humiliter ⁊
in egeſtate viuebãt: ſicut ⁊ tũc Romani põtifices. ſed vir
tutibus abũdabãt. Nũc cum romanis pontificibus nunc
per ſe martyria ſubibãt. Pro cõfeſſione fidei: dãna et exi
lia/et verbera/inſuper et vincula/et carceres. Heb. xj. ſuſti
nebãt. Miraculis coruſcabant. Eccleſiã cũ ſanctis roma
nis põtificibus doctrina ⁊ ſancta vita regebãt. Sed iam
diu eſt ꝙ in quibuſdã ex eis/ſicut et in quibuſdam Roma
nis põtificibus optimus color mutat⁹ eſt. Threñ. iiij. Cre
uit in eis. xciij. di. diaconi. v. potẽtia/dignitas/honor/ età
uitie. ſed decreuerũt virtutes. Aucta eſt poſſeſſio: diminu
ta religio. Creuerũt in exterioribus: minorati ſunt in inte
rioribus. Cõſueuerũt eſſe alijs odor bonus chriſto vite in
vitã. Nunc ſunt/prout cõiter/odor mortis in mortem per
nicioſum exẽplũ. ij. ad Coꝝ. ij. ex̃ de ſacra vnct. c. vnico.
§. de odore. ¶ E Et cũ eoꝝ venia/ad particularia vitia
alioꝝ que ſunt notoria deſcendo: preter ea que intrinſeca
ſunt. Cañ. iiij. Ephe. v. et ſoli deo patẽt: et frequenter pau
cis hoibus. ¶ Offendũt aũt eoꝝ aliqui: q: quũ ad eos ꝑ
tineat electio Romani põtificis. vt pal. c. vbi periculũ. li.
vj. ex̃ de elec. c. licet. in cõpi. Greg. ante ꝙ eligãt inter ſe eo
rũ aliqui priuata affectione corrupti querẽtes ſuam. viij.
q. j. ſunt in eccleſia. Philip. ij. non publicam mũdi vtilita
tem. vij. q. j. ſcias. vbi de hoc. de certa perſona eligẽda/vel
non eligenda/conuentiones/obligationes/ꝑmiſſiones
condicta/intendimenta/et pacta/et iuramenta faciũt. cõ
tra illud preal leg. c. vbi periculum. §. ceterum. et de cenſ.
procurationes. et eo. tit. romana. lib. vj. et optime. viij. q. j.
ſunt in eccleſia. et. q. ij. illud. ⁊. c. dilectiſſimi. ⁊. q. iij. c. j. et. c.
artaldus. et ex̃ de elec. per inquiſitionem. et ar. lxxix. diſt. ſi
quis papa. ⁊. c. nullus pontifice. ¶ Item nunc fauore pa
pe/nũc timore/nũc ſpe aliquid ꝓſequẽdi/nõ dãt ſibi cõſi
lia vera et libera: ſed propter predicta/conſilia/fraudulẽ
ta et pericul oſa eis et mundo et cõtra conſciẽtiã dãt. ex̃ de
elec. fundamẽta. §. j. ver. decet nãꝗ. Unde teneꝶ de con
ſilio fraudulẽto. ff. de reg. iur. l. conſilij. ff. de dolo. ꝙ ſi quã
ſcires. lxxxvj. di. tãta. ex̃ de renũ. ſane. Legitur et no. ex̃ de
regu. iur. nullus ex conſilio. lib. vj. et ex̃ de ſenten. excõmu.
nuper. in gloſ. ꝙ aliter. ¶ Item multi ex eis indigne ꝓo
moti ſunt: aut corrupte/aut timore regũ/aut priuato amo
re pape. j. q. j. ſi quis neꝗ. ſed qui per oſtium non intrauit
niſi renuntiet: non eſt tutus. vt ibi. xxiij. q. iiij. tres perſo
nas. ¶ Item preter cardinalatum: cuius hodie reditus
pingues ſunt: cõiter vltra milia florenorũ: et prouiſiones

Cardi-
nalium
ꝑma iſti
tutio.

Cardi-
naliũ tri
plex gra
dus.

Cardi-
naliũ no
men vn-
de.

magnas ⁊ enxenia que ad munerū veniūt quātitatē.ff.de
offi.pcon.l.ſolēt.in fi.ex̄ de reſcrip.ſtatutū.§.inſup.lib.vj.
Alias obtinēt dignitates ⁊ beneficia pinguiora vbiq̄ ter-
rarū pretextu familie dilatāde: ⁊ honorē carnalē cardina-
latus in equis ⁊ domicellis ⁊ lautis.xxxv.di.eccleſie. cōui
uijs manutenēdi.quoꝝ reditus plus ꝙ cōiter cardinalat⁹
aſcendūt.Sed inter eos multi reditus obtinent.x.mil.xv.
et.xx.et.xxx.miliū florenoꝝ. et ſic partes alienas inuadūt.
xciij.di. diaconi.v.deuorātes multoꝝ ſtipēdia miniſtrorū.
lxxiv.di.ſingula.vbi de hoc.ex̄ de prebē.q: intantū.vbi de
hoc ex̄ de reſcrip.q: per ambitioſam.li.vj.Et qui ante car-
dinalatū vno cōpetenti vel duobus potuit cōtentari/ ab-
ſorbet fluuiū beneficioꝝ: ⁊ fiduciam habet ꝙ influat Ior-
danis in os eius: q: nūq̄ beneficioꝝ cumulo ſatiant̄. Iob
xl.Et(qđ peius eſt)vix de hoc aliquis eoꝝ conſcientiā ha-
bet: q: ſic eſt quaſi oim abuſus: ſed nō minus ardebūt qui
cū multis ardebunt.ij.q.j.multi.in fi. De diſpēſatione qua
ſe colorant vide qđ dixi.s̄.in.vij.cōſideratione papali.Niſi.
nec applaudant.in art.xv. ¶ Itē dilatant patrimonia de
reditibus eccleſiarū, caſtra/villas/ ⁊ ciuitates ſuis conſan
guineis emētes: et eos ditātes: et in mūdo eos eccleſiarū
reditu exaltantes.quicquid em̄ habēt/ quaſi habēt de bo-
nis eccleſiarū: aut in pompis huius ſeculi ⁊ expēſis delica
tis aut in cōſanguineis conſumunt: pauperes tn̄ aliquos
paucos paſcūt: et q: parce ſeminant/parce ⁊ metent.ſ. bo
na tēporalia eternis perditis.ij.ad Coꝛ.ix. Sed nec ſuffi-
cit de male queſitis multa pauperibus erogare.ſ.q.ſ. non
eſt putāda.xiiij.q.v.per totū. vt ceſſet mūdi murmuratio:
ſed vere decimant mentā et anetum. Mat.xxiij. Aliquas
paucas eſcas/ ⁊ bycros/vel veſtes cōſciſſas/aut ſaga pau
peribus impēdētes: theſauros aūt auri ⁊ argenti ⁊ gēma
rū/precioſas veſtes/ingētia predia/ et vt dixi caſtra ⁊ vil-
las de reditibus eccleſiarū cōſanguineis erogantes: ⁊ ſic
eccleſias defraudantes.xij.q.iij.c.j.⁊.q.iiij.c.j. et vlti.ex̄ de
pecu.cleri.presbyter.et.c.inquirēdum. ¶ Item nedū reci-
piunt dn̄i cardinales cōiter eſculenta ⁊ poculēta que pau
cis diebus pn̄t cōſumi/que cōcedūtur. ex̄ de reſcrip.ſtatu-
tum.§.inſuper.ff.de offi.preſi.plebiſcito.ſed etiā que mul
tis diebus nō pn̄t cōſumi. Et non ſolū recipiūt cōiter pre-
dicta.ſ.comeſtibilia et potabilia: ſed aurū/et argentū/gē-
mas/et iocalia precioſa/equos/et pānos/et queq̄ alia p-
manētia: que ad magnoꝝ munerū veniūt quantitatem: ⁊
que in anno aſcēdūt frequēter ad valorē miliū florenorū.
ff.de offi.procōſu.ſolent.§.vlti.no.ex̄ de vi.et ho.cle.cū ab
omni.in gloſ.delegati.quorū intuitu munerū precioſorū/
multa p offerētibus impetrāt beneficia. Nā et hoc reſpe-
ctu offerunt offerētes contractu innominato tacite vten-
tes. do vt des: facio vt facias. et ſic ſaltē per dationē et re-
ceptionē hoꝝ munerū hoc reſpectu mētalis cōmittitur ſi-
monia.ſ.q.ſ.ſunt nōnulli.vbi de hoc.⁊ ex̄ de ſimo.etſi que-
ſtiones.vbi de hoc.⁊.c.ſi.vbi de hoc. ⁊ aliqui manus ſuas
a nullo excutiūt munere: de Eſaie beatitudine nō curātes
dicētis Eſa.xxxiij. Beatus qui excutit manus ſuas ab om
ni munere.vt pal̄.c.ſunt nōnulli.⁊.c.etſi q̄ſtiōes.Sꝫ Iob
verbū dn̄icū loquit̄. Ignis deuorabit tabernacula eoꝝ q̄
munera libēter accipiūt. Iob.xv. ¶ Itē beneficia que im-
petrāt a papa cōiter p indignis/aut ad preces regū ⁊ pn̄-
cipū cardinales: aut p ſuis ſeruitoribus: aut/put frequen
tius/p ſuis cōſanguineis impetrāt: vix vnq̄ alicui clerico
bn̄ merito impetrant vnū pauperrimū bn̄ficiū dei amore:
quē paꝝ habēt pre oculis: ſemp cecū aial/aut claudū/ aut
languidū offerētes. Leuit.xxj.cōtra illa iura.ſ.q.ſ.ordina-
tiōes.⁊.c.ſi q̄s neq̄.ex̄ de eta.⁊ qua.cuā.lix.di.hinc etem̄.
cū.§.ſequē.⁊ expſſum p Hiero.viij.q.ſ.moyſes.ibi.At nūc
cernimus plurimos hanc rē bn̄ficio facere: vt nō querāt eos
in eccleſia colūnam erigere: quos plus cognoſcūt eccleſie
pdeſſe: ſꝫ quos vel ipſi amāt/vel quoꝝ ſunt obſequijs de-
leniti: vel p quib⁹ maioꝝ quiſpiā rogauerit: et(vt deterio-
ra taceā) qui vt clerici fierēt muneribus impetrarūt. facit
op.ſ.q.ſ.fert̄.⁊.q.iij.ex multis.ver.neq̄ eligāt. Pro mūdo
impetrāt: a mūdo mercedē recipiūt: nō a deo. Nihil enim
de⁹ remunerat/qđ amore ſui factū nō eſt.ſicut ecōuerſo il-
lud remunerat qđ ſui cōtēplatione factū eſt.xxvj.diſ.dein-
de.ad fi.de pe.di.iij.§.ex hoc ſenſu.ver.ſi qn̄. O quot/que
bene geſta videntur q: deus in cauſa nō eſt/erugo ⁊ tinea
demolit̄: ⁊ fures effodiūt/ ⁊ furant̄. Mat.vj. Offendunt
in pompoſis veſtib⁹/familia magna/equis hiſpanis/ ⁊ cū
cta ſua ſupellectili pcioſa. vbicūq̄ enim in mūdo precioſa
ſunt: ad manus eoꝝ pueniūt: ⁊ in gloria hui⁹ mūdi viuūt.
Qui eoꝝ habebunt aliā gloriā/deus nouit. ¶ De his car
dinalib⁹ dn̄s Oſtiē. Cardinalis lumē iuris ſcribēs in ſum
ma ſua in ti.de pe.in.§.cui cōfitēdū.ver.cui cardinales. ſic
ſcribit. Cardinales quū delinquūt/acrius puniri debent:
quū dn̄o pape adſiſtāt exemplo Ade de quo dicit Aug. ꝙ
quāto erat deo proximior: tāto magis peccauit. de pe.diſ.
v.cōſideret. Exēplo luciferi.de peni.diſt ij.principium. De
his Eſa.lx. Qui ſunt iſti q̄ vt nubes volāt/p altitudinē ſta
tus ⁊ eminentiā ſanctitatis: ⁊ quaſi colūbe/per ſimplicita
tē/puritatē/charitatē ad feneſtras ſuas.ſ.ad ſenſuū cor-
poraliū coertionē ad chriſti vulneꝝ meditationē. Caueāt
igit̄ ne ſint diacones ſtātes iuxta arcā dn̄i. xxxvij.di.legāt.
Et ne ſint nebule ⁊ nubes ſine aqua deuotiōis lachrymo-
rū turbinibus demonū agitate. vt pbat beatus Petr⁹. ij.
Pet.ij.et Hiero.de penit.diſt.ij.ſi em̄.vltra quatuor colū.
ver.petrus. Et Beda.ij.q.vij.ſecuti ſunt. Nō capiātur ſu-
perbia que mater eſt oim vitioꝝ/et initiū ois pcti: ⁊ odibi
lis corā deo et hoibus. Eccli.x. Tob.iiij. Superbiā nūq̄ in
tuo ſenſu/aut in verbo tuo dn̄ari pmittas. In ipſa em̄ ini
tiū ſumpſit omnis perditio: et que eſt ppriū vitiū diaboli.
xlviij.di.§.ſ.⁊.c.ſ.q: diabolus magiſter elatiōis eſt.xlvj.
c.ſ. ¶ Nō vana gloria: que oēm virtutē euacuat. Nō amo-
re pecunie: que tāq̄ venenū eſt fugiēda: q: eſt materia cū-
ctoꝝ criminū.xxiiij.diſt.his igit̄. Nō amore parentū: ne eos
in vita corrodant tāq̄ muſce moriētes: que perdūt ſuaui-
tatē vnguenti.ſ.deuotionis. Eccſ.x. ⁊ eos poſt mortē de-
ſpiciāt dicētes. Bene fecit mihi: ſed melius facere potuit.
ad hoc.lxxxvj.diſt.non ſatis.vt de alijs taceamus.ex̄ de ce
le.miſ.dolētes. ¶ Sed die noctuq̄ nō ceſſent virtutibus
inſiſtere.vt pbat Iſiđ.in pꝛeall̄.c. his igit̄.et Amb.xij.q.ſ.
cui portio deus.et pal.c.nō ſatis. Tales ergo ſi delinquāt:
per ſententiam remoueant̄: ⁊ ſine ſpe reſtitutionis deponā
tur.ex̄ de de.nō reſi.et geſtis.ſicut lucifer.pal̄.c.principiū.
hucuſq̄ Oſti.ad id ex̄ de ſchiſ.ad ſuccidēdos.li.vj. ¶ No-
tat etiā Oſti.in ſum.ti.de offi. archipreſ.§. que pertinent.
ver.iij. ꝙ dicūtur Cardinales a cardine quo oſtium regit̄:
q: ipſi poſt papā et cū papa regūt eccleſiam. ex̄ de conſue.
cū venerabilis. de elec.corā.et.c.q̄relā. Et nota ꝙ preſby-
teri cardinales habēt titulū diaconi.nō ecōtra.vt pbat̄.s̄.
in eiſdem cōcor.et ex̄ de arbi. cū a nobis.de teſta.raynuti⁹.
§.cum autē.et.c.raynaldus.§.a cuius. ¶ Et licet in decre-
talibus plerūq̄ ponantur preſbyteri ſine titulo: in literis
domini pape nunq̄ ponitur preſbyter quin additur titu-
lus/nec diaconus/nec epiſcopus cum titulo. Hoc ideo no
to vt ſi literam bullatam in qua hoc non ſeruetur inuene-
ris: ipſam iudica falſam.ar.ex̄ de crimi.fal.q̄ graui. In.c.
aūt.ij.de offi.archipreſ.vocant̄ cardinales pſbyteri et alij
tā in eccleſijs ciuitatib⁹ q̄ dioceſib⁹ principaliter ſeruiētes:
et in diuinis officijs miniſtrātes.ſm Oſti. ¶ Sunt etiam
in eccleſia Cōpoſtellana Cardinales preſbyteri mitrati: ⁊
in eccleſia Rauennati.tales cardinales ſunt deriſui poti⁹
q̄ honori.notat̄.xxxij.q.ij.c.ſ.gloſ.ſi. ex priuilegio ſpeciali.
¶ Conditiones autem ſanctiſſimas et neceſſarias quas
debēt habere dn̄i cardinales poſui poſt Berner.s̄.in. vij.
cōſideratione papali.ver.q̄ nō ſint.in ar.xv. ¶ Opto aūt
fieri dn̄os meos cardinales ſicut Paſcaſiū diaconum ro-
mane eccl̄ie cardinalē. De quo ſcribit Grego.in.iiij.dialo.
ꝙ fuit vir mire ſanctitatis/elemoſynarū maxime opibus
vacans: cultor pauperum: et contēptor ſui: cuius dalmati
cā feretro eius ſuperpoſitā quū eſſet defunct⁹/ demoniac⁹
tetigit: ſtatimq̄ ſaluatus eſt. Veniat oro ſpiritusſanctus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſuper cardines orbis terre et ſuper mõtes Gelboe. quod
interpretatur volutatio vel decurſus. Iſti inclyti interfe/
cti ſunt ⁊ fortes iſraelis. ij. Reg. j. Plangat eos interim ſan
cta mater eccleſia: q꞉ cardo quondam eoꝝ confractus ia/
cet: et oſtij clauſura ⁊ aptura cõpedita eſt. ¶ F Si col/
legiũ cardinaliũ diſpẽſare poſſit etiã vbi epi diſpẽſare nõ
pñt. de re iudi. cũ te. ſm Inno. An cardinales priuẽtur iu/
re eligẽdi/ ſi male eligãt. lxxix. di. ſi papa. Qr inſtãtia cardi
nalis eſt oĩm ſolicitudo eccleſiarũ. de poſtu. prela. bone. j.
ſm Inno. An ſoli aſſertioni cardinaliũ ſine iuramẽto cre
dat. de priuil. cũ olim. j. ꝑ Inno. An credat cardinali dicẽ/
ti aliqđ officiũ ſibi eſſe cõmiſſum/ niſi ſup hoc litere oſtẽdã
tur. et an credat actis eoꝝ vel ipſis de ijs que agũtur corã
ipſis. de elec. bone. j. de offi. deleg. cũ in iure. de ſi. inſtru. ꝙ
ſuper his. de appel. cõſtitutus. ꝑ Inno. de accu. cũ dilecti.
An cardinales pñt accuſari ꝙ papã ꝑ ſimoniã elegerint:
et ipſe de hoc accuſari. xl. di. ſi papa. lxxix. diſ. ſi qs pecuniã.
ij. q. vij. nos ſi. ix. q. iij. nemo. ⁊ de elec. licet. ꝑ Inno. An dia
coni cardinales ſubſint ſub preſbyteris. lxxx. diſt. ſi qs. iij.
xciij. diſt. §. vt ex premiſſis. vſq; ad finẽ diſti. Adde hic qđ
dixi. s. in. j. parte de diſpẽ. lega. in. §. j. in ar. xliij.

¶ Articulus. xvij. A

Ceterũ quia poſt di/
gnitatẽ Cardinalatꝰ/ dignitas maior in ec/
cleſia dei patriarchatus eſt: Ideo de eis ali
quid dicẽdũ. Sunt aũt in eccleſia dei quatuor
principales patriarchatꝰ poſt Romanũ patriarchatũ. ſcz
Cõſtãtinopolitanus. Alexãdrinus. Antiochenus. ⁊ Hie/
roſolymitanus, de quibus. xxij. di. c. ij. ⁊. c. renouãtes. ex de
priuil. antiqua. xcvj. diſ. cõſtãtinus. quibꝰ quatuor colũnis
propter pctã noſtra priuata eſt eccleſia. Remanẽt em̃ eo/
rũ dignitates ⁊ nõ populꝰ. ꝑpter qđ et ipſi in tãto honore
in mũdo nõ ſunt: q꞉ mũdus plus conſiderat aurum ꝙ an/
nulũ/ potentiã ꝙ mitrã. De iuriſdictione et ptãte iſtoꝝ. de
officio. ⁊ vbi debẽt cõſtitui. ⁊ qualiter puniri. xvij. diſt. mul
tis. xviij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊. xix. di. ſm. et. c. ꝑpter. xxj. diſt. cleros. c.
ſummittit. c. in tantũ. xxij. di. ꝑ totũ. lxiij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊. c. aga/
tho. lxxx. di. ꝑ totũ. xcvj. diſt. ſatis. vj. q. iiij. ſi inter epos. j. q.
vij. c. iij. iij. q. v. multũ. iiij. q. j. ꝙ aũt. ix. q. iij. conqueſtus. iij.
q. v. q꞉ ſuſpecti. ix. q. iij. nullus primas. ⁊. c. epi. xj. q. iij. theo
gualdum. xij. q. j. dilectiſſimi. xv. q. j. frater. et. q. vj. placuit.
xcix. di. §. j. cũ oibus. c. ſeq. in illa diſtin. Pñt aũt iſti diſpẽſa
re vltra ꝙ metropolitani: vbi pñt cõtẽtioſe cõtẽdere/ pñt
diſpẽſare: et vbi expreſſe nõ ꝓhibet. lxv. diſt. mos antiquꝰ.
ex de priuil. antiqua. ad ſi. ex de prebẽ. graue. ad ſi. ſm Io.
de deo. ¶ B Inter patriarchã aũt ⁊ primatẽ differẽtia
realis nõ eſt: ſz vocalis. q꞉ noĩa ſunt ſynonima idẽ repſen/
tãtia. xcix. di. c. j. Idẽ eſt de noĩe archiepi ⁊ metropolitani.
vt ibidẽ. ⁊. ix. q. iij. cõqueſtꝰ. ⁊. xxj. di. cleros. ⁊. lxxx. diſ. quaſi
per totũ. Oẽs aũt iſti in ordine epali cõtinent. vt pal. c. cle
ros. Iſtis aũt patriarchis ſiue primatibꝰ obedire habent
archiepi ⁊ metropolitani in certis ⁊ licitis: ſicut epi archi/
epis ⁊ metropolitanis. vt. ix. q. iij. in primis octo. c. vſq; ad
§. ſola. Quã iuriſdictionẽ habẽt in ꝓuincia ⁊ epatibꝰ ſuis
no. ix. q. iij. in ſum. ⁊ ex de offi. ord. paſtoralis. ⁊. c. romana.
lib. vj. ⁊ de cẽſi. romana. lib. vj. et de appel. romana. lib. vj.
¶ C De iuriſdictiõe ⁊ ptãte iſtoꝝ. ex de offi. vica. roma/
na. li. vj. de offi. ordi. romana. li. vj. de fo. cõpe. romana. lib.
vj. de ap. romana. li. vj. de cẽſi. romana. ⁊. c. ꝑpetuo. li. vj. de
pe. ⁊ re. romana. li. vj. de exceſ. pla. archiepo. in clemẽ. Pñt
tales diſpẽſare niſi interdicat/ in penalibꝰ actionibus vbi
pñt iudicare. de pe. di. vj. c. j. ad ſi. Pñt diſpẽſare cũ epis et
electis ſuis ſuffraganeis: ſup qbꝰ habẽt ordinariã iuriſdi/
ctionẽ in penalibꝰ actionibꝰ/ ⁊ ꝓcuratiõibꝰ ⁊ ſimilibꝰ: niſi
ꝓhibeat. ex de offi. ordi. paſtoralis. ex vt li. nõ cõteſta. acce
dẽs. ix. q. iij. c. j. ⁊. ij. ex de offi. ordi. irrefragabili. Et quũ po
teſt ex officio viſitare: ⁊ ꝑ cõſequẽs corrigere: ⁊ etiã pote/
rit diſpẽſare: q꞉ deluſoria eſſet correctio ſine diſpẽſatione.
ex de pſcrip. cũ ex officij. ex de cẽſi. ſopite. et. c. cũ venerabi/
lis. c. romana. li. vj. ſm Io. de deo. ¶ Sed q꞉ nõ eſt noſtri
operis ꝑncipaliter de eoꝝ iuriſdictiõe tractare. Sz quõ in
eccleſia dei per pctm̃ a ſtatus rectitudine quodãmodo ce
ciderũt: Ideo ſtatim ptractãdo ſtatꝰ et exceſſus epoꝝ ſub
quo noĩe includũtur. vt dixi. s. in. iij. cõſideratione papali.
in. §. iij. cõſideratio. in ar. xj. in ver. inter hec. de eis parũ ali
quid dico: q꞉ oẽs iuriſdictionẽ epalẽ habẽt: ⁊ ſilis eſt quaſi
ſi eoꝝ offenſio in iſto tpe vulnerato. ¶ Attẽdãt ergo pdi
cti ſtatus ꝙ quãto poſt papã ⁊ cardinales maiori pcemi
nent dignitate: tãto eoꝝ grauior eſt offenſa. xl. diſt. hõ chri
ſtianꝰ. Regant ergo ſuas ꝓuincias in pace ⁊ cõcordia: ni
hil de iure epoꝝ vſurpãtes: niſi vbi ius eis cõcedit: q꞉ tali
cõcordia altiſſimꝰ gloriat in mẽbris ſuis. ix. q. iij. archiepis.
cũ. c. pce. ⁊ ſeq. Quã autẽ iuriſdictionẽ habẽt quatuor pa
triarchales ſedes. vide palle. c. antiqua. ex de priuilegiis.
¶ D Offendũt autẽ pdicti/ quũ viſitãt ſuas ꝓuincias:
ſicut ⁊ quũ epi viſitãt ſuas eccleſias: q꞉ nimis grauant pa
rochianas ecclias in eoꝝ ꝓcurationibꝰ maledictis vſq; ad
exinanitionẽ extreme virtutis baſilicas pducẽtes. x. q. ij.
iter cetera. nõ ſacerdotaliter ſz crudeliter ſeuiẽtes. x. q. iij.
q꞉ cognouimꝰ. nõ ſolũ erga ſubditos/ ſed etiã ſocios tyrã
nidem exercẽtes: nõ cũ charitate/ ſed cũ quadã iactãtie te
meritate: nec cũ gratiarum actione/ ſed cũ quadã indicio
ria inuectiõe ſtipẽdia exigẽtes. potiꝰ depredãdis et ſpolia
dis ⁊ ſcãdalizãdis hoibus/ ꝙ lucris aiarũ operam dãtes.
Hec legunt ⁊ hodie ad literã miſerabiliter et dãnabiliter
obſeruantur. x. q. iij. cauendũ. ex de cẽſi. cũ aplſ. ⁊. c. pcura
tiones. ¶ Itẽ multas ꝓcurationes vna die recipiũt: ⁊ nõ
viſitãt. In pecunia recipiũt malo velle dãtium: officiales
ſui et alij de familia munera recipiũt. cõtra oĩa iura pdi
cta. et ex de cẽſi. romana. §. ꝓcurationes. ⁊. §. caueat. li. vj.
Viſitãs em̃ qui aliquod munꝰ receperit hodie/ vel pcura
tionẽ in pecunia a volẽte/ vel qui receperit ꝓcurationẽ
nõ viſitat/ ad duplũ tenet reddendũ illi eccleſie quã gra
uauit intra mẽſem. quo elapſo niſi reſtituerit: patriarche
archiepi/ epi/ ipſo iure ab ingreſſu eccleſie interdicti. Infe
riores vo ab officio et bñficio: quouſq; grauatis eccleſijs
ſatiſfaciãt ſunt ſuſpẽſi: nulla in eis in hac dantiũ remiſſio
ne liberalitate vel gratia valitura, vt hec legunt ex de cen
ſi. exigit. et. c. felicis. li. vj. Habet etiã de iſtis grauãtibꝰ co.
ti. c. ij. in clemẽ. Is aũt cui eſt ingreſſus eccleſie interdictꝰ:
ſi cõtra interdictũ hmõi diuinis ſe ingerat ea in ſuo agẽs
officio ſicut prius: irregularis efficit. ex de ſen. excõ. is cui.
li. vj. ¶ Ve ve q꞉ de hmõi penis plati nõ curãt: vnde vere
ſm hec paucos platos credo in dei ecclia/ maxie in Hiſpa
nia irregulares nõ eſſe. Pro his ergo plangat eccleſia: q꞉
quũ ſint maiores patres eiꝰ: maioribꝰ ſunt periculis ⁊ cri
minibꝰ irretiti. Et ſm Grego. quãto in honore precellunt
alios: ⁊ in crimine. et de hoc ſatis. Qr latꝰ pape ſint cardi
nales: ⁊ de ptãte ipſorũ circa abſolutionẽ quũ ſint legati.
de offi. leg. excõicatis. An cardinales mortuo papa faciãt
capitulũ. et qđ pñt. lxxix. di. nullꝰ. An preſbyter cardinalis
ſit eligẽdus in epm. de elec. eccleſia. ij. de pena offendẽtiũ
cardinalẽ. de pe. felicis. lib. vj.

¶ Articulus. xviij.

Conſequẽter de ſta/
tu epoꝝ tractãdũ eſt. de quoꝝ potentia et iu
riſdictione ⁊ in quibꝰ pñt caſibꝰ diſpẽſare. s.
in prima parte iſtiꝰ opis pleniter ptractat.
Nũc aliqua de eoꝝ iuriſdictione adhuc iũgens/ de eoꝝ ex
ceſſibꝰ vt ſe corrigãt exarabo. ¶ Et eſt ſciẽdũ ꝙ ordo epo
rũ quadripartitꝰ eſt. vt. s. pte. ij. ar. xj. A. in. iij. cõſideratiõe
papali. ver. i hoc. prime retigi. ſ. in patriarchis/ archiepis/
metropolitanis/ ⁊ epis. Papa etiã in numero eoꝝ cõtinea
tur. vt apparet in ꝓhemio cõſtitutionũ ⁊ decretaliũ ⁊ lite
rarũ apoſtolicaꝝ. Nã vltra epatus ordinẽ alius nõ eſt. ſm Ar
chidia. ordo iſte ponit. xxj. di. c. j. Ibi aſſignat differẽtia in
ter archiepm̃ et metropolitanũ. Nã archiepo maior eſt vt
colligit in auc. coll. ix. de priuile. archiepi. in prin. vbi dicit.

Non ſolum

Patriarchatꝰ eccleſiaſtici.

Patriarchatus ⁊ primatꝰ idem.